

Halálos izé...

Keringő egy film, egy tanulmány és egy előadás körül, avagy, amikor nem tudja a jobbkez, mit csinál a bal...

Csaknem unalmas már, hogy a Délmagyarország hasábjain ismét ki kell tértünk azoknak a vitáknak a mellékhatásaira, amelyek a *Halálos tavasz* című film körül keletkeztek. Mentességünkre szolgáljon, hogy ez alkalommal nem az igazságtalanul megtámadott művészetért, hanem egy lapársunk: a *Szegedi Uj Nemzedék* érdekében és szolgálatában emeljük föl szavunkat azért, hogy nyíltan megmutassuk: kik ellen és hogyan kell védekezni?...

Hogy a dolgot a legelején kezdjük: a „Halálos tavasz” szegedi bemutatója elé nagy érdeklődéssel tekintett a város művészszerető társadalma. A premier nagy sikere tükörképet kapott a következő napon a szegedi hírlapok hasábjain filmkritikák formájában. Mivel a *Szegedi Uj Nemzedék* is szegedi orgánus, nem térhetett ki azelől, hogy a film bemutatójáról beszámolót, illetve bírálatot közöljön s így szerkesztőségének egyik komolyítéletű, művészetért rajongó tagja minden vonatkozásában igaz és hozzáértő kritikát írt a nevezett lap filmrovatában.

„A magyar filmgyártás lassan kezd letérni arról az útról — írta lapársunk kritikusa —, amelyre a magyar lelkiségtől távoleső üzleti szellem kényszerítette. A magyar töke nemcsak a kártyás, cigányozó zseni történetekben látja a magyar film hivatását és üzleti lehetőségeit, hanem új területeken igyekszik megteremteni az igazi magyar filmjátékot. Ezt a törekvést régi és mai irodalmunk is szinte kimeríthetetlen témáival és ötleteivel támogatja, ami feleslegessé teszi a kiagyalt, hazug, minden nemzeti vonásunkat meghamisító termelést. Csak egy kis emelkedett ízlés kell hozzá, már a felvétel előtt kerülhet Zilahy Lajos, Herczeg Ferenc, Petőfi, Jókai, Mikszáth, Gárdonyi és a többi magyar költő. A „Halálos tavasz” Zilahy Lajosnak egyik leg szebb regénye. *Tiszta líra és fájdalom*. A férfi szívét, lelkét, egész életét felperzselő nagy szerelem éposza, amely örök emberi igazságaival mindnyájunkra mély hatással van. Kalmár rendezésében a regény minden szépsége megmaradt a filmen, hangulatából, levegőjéből, érdekes színeiből sem vészett semmit. A mese végig lebilincselő, sokhelyen izgalmas, anélkül azonban, hogy giccsessé válna. Kitűnően válogatták össze a film szereplőit. Karádi Katalin a legnagyobb magyar filmszínésznő, akit eddig a lencse elé engedtek. Szép, kifejező arca, mélytűzű szemei, kiegyensúlyozott játéka a legnagyobb sztárookra emlékeztetnek. Ő a „bűnös” szerelem. A felvételek nagyon szépek. A „Halálos tavasz”-nak példátlan sikere lesz Szegeden is.”

Igy szól a *Szegedi Uj Nemzedék* kritikája s ebben a hangnemben, ezzel a szemlélettel írt minden szegedi lap a filmről. A kritika megjelenése után teltek-multak a napok és egyszerűen csak a szóbanforgó lap hasábjain megjelent egy tanulmány, amely a sárga földbe temette az „erkölcstelen, pornográf” filmet. A tanulmány szerzője Sándor István dr szegedi főiskolai tanár, a *Szegedi Uj Nemzedék* alkalmi külső munkatársa. Tanulmánya a látszat szerint akként került be a megfelelő rovatba, hogy azok, akik lehetővé tették az értekezés megjelenését, elfeledkeztek arról, hogy az újságnak egyik, művészethez értő belső munkatársa tollából már megjelent egy olyan vélemény, amely homlok-egyenest ellenkező és helyes pólusról vizsgálta a film értékeit.

A tanulmány megjelenése után ismét telni-mulni kezdtek a napok és egyszerűen csak Sándor István dr a bölcsészkar egyetem nagytermében előadást tartott „Ujarcú ifjúság — szebb

magyar jövő” címmel. S minden valószínűség szerint ebben az időben már ismerte a *Szegedi Uj Nemzedék* kritikáját, mert az előadás — amelynek értékéről tegnapi beszámolóinkban érdemben foglalkoztunk már — éles és emelt hangú kifogást emelt egyik szegedi keresztény lap ellen, amelyik a „Halálos tavasz” című filmet védelmébe vette, vagyis kevésbé diplomatikusan nyelven: amelyiknek a film tetszett és csak szépet és jót írt, — mert nem is lehetett mást írni róla. Az előadásnak ezt az éleshangú tárgyi eltérést nem tartottuk ildomosnak nyilvánosságra hozni, mert úgy hittük, hogy a magát „tisztá ideálokért küzdő férfiú”-nak nevező előadó személyi vonatkozású világnézete és világnézetéből folyó sérelme ez. Személyi exhibicionizmussal pedig — különösen külső emberek viszonylatában — nem foglalkozunk. Am a *Szegedi Uj Nemzedék* az élessuhogású keresztény lap elleni támadást teljes terjedelmében közzölte. Tette ezt azért, mert a lap belső munkatársai ügylátszik nincsenek tisztában a belső kollégák és a külső írádeák megírt és szedésre leadott dolgaival. Valószínűleg oly ritkán találkoznak a bókros és sokirányú elfoglaltság miatt, hogy nincs rá mód ezeket a nagyon fontos problémákat megvitatni. Így történhetett, hogy Sándor István az előadásán megtámadta azt a keresztény lapot, amely nem emelt kifogást a „Halálos tavasz” ellen, — tehát a szó-

ról-szóra közölt kritika alapján a *Szegedi Uj Nemzedék* is — s ez a támadás a *Szegedi Uj Nemzedék* hasábjain bő lére eresztve megjelent...

Ezek után kötelességünknek tartjuk, hogy mind Sándor István dr támadásával, mind pedig sajátmagával szemben megvédelmezzük a *Szegedi Uj Nemzedék*et. Az a szeretet és megértés vezet bennünket ebben a ténykedésben, amelyet politikai érvényesülésért előadó, író, beszélő és gesztikuláló emberek szeretnének eltagadni tőlünk. Ez a szeretetünk és megértésünk állandó és változatlan, nem olyan, mint a szóbeli megnyilatkozásokra rendkívül alkalmas konjunkturális és eltorzított korszellem. A torzkereszties szellem követőit hasonló sors éri egyszer majd, ha újra nyugodtan forog a világ kereke, mint azt az egykori spanyol hajóhadat, amely Anglia ellen indult s amelynek emlékét egy angol érem őrzi ezzel a felirattal: Afflavit Deus et dissipati sunt... Lehelte Isten és szétszóródtak.

S bármilyen vihar legyen is, bármilyen támadások zuhogjanak is a világra, a művészet élni fog, mert a művészet örök. S a művészef elleni brutalitás nem kíván mást, csak halálos izét. Az izé pedig elég tág fogalom. Legyen ez vigasztalás megtámadott lapársunknak: a *Szegedi Uj Nemzedék*nek...

Kalmár-Marón Ferenc

Autó és vonat

A csongrádi karambol miatt elítélték a teherautó sofőrjét

(A Délmagyarország munkatársától) Február 23-án súlyos szerencsétlenség játszódott le Csongrád és Szentes között, az ottani „halálkanyar”ban. A motorvonat elkapta a teherautót, az összeütközés miatt veszedelemben forgott a motorvonat valamennyi utasa, a teherautó utasai közül az egyik sofőr súlyosabban megsebesült. Ennek a szerencsétlenségnek az ügye is arra mutatott, hogy ilyen veszedelmes kanyarodókban szükség lenne sorompók felszerelésére.

A teherautó Budapesttől Tótkomlóra igyekezett. Az autót Kiskunfélegyházaig Trankovics István vezette, amikor azután fáradt volt, átadta a volánt ifj. Nagy Sándor tótkomlósi sofőrnek. Az autóban négy utas foglalt helyet Csongrádig nem volt semmi baj, a kocsí simán haladt a koromsötét éjszakában, amikor azután Csongrád és Szentes között az ugynevezett „halálkanyar”-hoz értek, bekövetkezett a szerencsétlenség. A kanyarodóban, ahol a vasúti sínár is átszeli az országutat, a teherautó éppen akkor ért a sínekre, amikor itt haladt át a csongrád-szentesi motorosvonat. A vonat elkapta a teherautó hátsórészt; azok, akik elől ültek, kizuhantak és Trankovics István súlyosabb sérüléseket szenvedett. Hogy a karambolnak nem lett végzetes következménye, azt csak egy távirópózna akadályozta meg. Ha az nincs ott közvetlen közelében, súlyos veszedelemben került volna a motoros utasai is, ugyanis az összeütközés után a motorvonat kisiklott és hogy tovább nem csuszott, azt a távirópózna akadályozta meg. Ellenkező esetben a vonat belezuhanhat volna az alig néhány méterre levő Holt-Tiszába. A veszedelem annál nagyobb volt, mert téli éj-

szaka volt, a Tisza ugyan be volt fagyva, de a jég nem volt olyan erős, hogy a vonat alatt be ne szakadjon. A motoron mintegy 2000 pengős, a sínáron 30 pengős kárt okozott az összeütközés, amint a vasúti mérnökség megállapította. Az autót vezető Nagy Sándor ellen közveszélyű rongálás és testisértés miatt indult meg a vizsgálat.

A szegedi törvényszék Ungváry-tanácsa szerdán tartotta meg az ügyben a főtárgyalást. Nagy Sándor azzal védekezett, hogy nem hallotta az autómotor zugása miatt, a motorosvonat zaját, koromsötét éjszaka volt, ezenkívül a kanyarodó olyan, hogy hátulról jött a vonat, fénycsóvája így összeolvadt az autó reflektorával. Már csak akkor vette észre a vonatot, amikor rajta volt a síneken, gázt adott a motornak, hogy még elugorjon a vonat elől, de már késő volt, a szerencsétlenséget nem lehetett megakadályozni. A karambol oka — vallotta — a veszedelmes kanyar és a koromsötét éjszaka volt, de a sorompó sem figyelmeztette a vonat közeledésére.

A vonat vezetője elmondotta tanuyallomásában, hogy szabályszerűen dudált, lehetséges azonban, hogy ezt a sofőr nem hallotta.

A törvényszék a bizonyítás befejezése után bünnösnek mondotta ki Nagy Sándort közveszélyű rongálás és testisértés vétségében és az enyhítő körülmények figyelembevételével egyhónapi fegyházra ítélte. Mellőzte azonban a törvényszék a sofőrnek hivatásától történő eltiltását azzal az indoklással, hogy rendkívül sötét volt és a veszedelmes kanyarodóban nem volt sorompó.

Az ítélet jogerős.

Dr. Bach László megrendülve tudatja, hogy imádott felesége,

dr. Bach Lászlóné

szül. Grosz Rózsika

hősis türelemmel viselt hosszú szenvedés után f. hó 24-én elhalálozott.

Drága halottunkat f. hó 26-án, pénteken délután fél 3-kor temetjük a zsidó temető cinterméből.

Gyászolják:

Grosz Vilmos
Gergely Jenő
Dr. Landesberg Jenőné
sz. Grosz Ilonka
Gergely Aladár
Gergely Imre
testvérei.

özv. Bach Jenőné
anyósa.

sógorai és sógornői
és kiterjedt rokonsága.

Nagy a bánatunk, csendes részvétet kérünk.

Külön villamoskocsi a Dugonics-térről háromnegyed 2-kor.